

Atbilstoši definīcijai, kas rodama Patentu valdes mājaslapā, preču zīme ir apzīmējums, ko lieto, lai kādas personas preces vai pakalpojumus atšķirtu no citu personu precēm vai pakalpojumiem. Preču zīme var kalpot kā spēcīgs marketinga instruments, ar ko persona var veicināt savu preču

vai pakalpojumu atpazīstamību.

Preču zīme var būt ne tikai valstī, aiz tās robežām atpazīstams zīmols, tā var būt arī lokālā, novada, preču zīme, kas apliecina, ka konkrētais produkts ražots noteiktajā administratīvajā teritorijā. Informācija vēsta, ka preču zīmes mūsu pusē ir: "Izvēlies Piebalgu" Jaunpiebalgas novadā, "Radīts

Pārgaujas novadā" Pārgaujas novadā un "Radīts Cēsīs" Cēsīs.

Šie zīmoli pamatoti uzskatāmi par nozīmīgu vietējās identitātes veicinātāju, jo uzņēmēji, liekot to uz savas produkcijas, apliecina, ka ir šai vietai piederīgi, savukārt pircēji, izvēloties šo precī, aizved līdz gabiņam no pagasta, pilsētas, novada.

Vienīgā oficiāli reģistrētā - "Izvēlies Piebalgu"

Ikvienam preču zīmi ir iespējams reģistrēt Latvijas Preču zīmju reģistrā, kas īpašniekam dod ekskluzīvas tiesības aizliegt citiem lietot identisku vai līdzīgu preču zīmi. No ievadā minētajām Latvijas preču zīmju datubāzē oficiāli reģistrēta tikai viena - "Izvēlies Piebalgu", tā reģistrēta 2014.gada 30.maijā. Arī likumā "Par Cēsu novada simboliku", kur minētas 34 zīmes (ģerboņi, karogi, grafiskās zīmes, logotipi), kā vienīgā preču zīme ir "Izvēlies Piebalgu".

Jaunpiebalgas novada pašvaldība mūsu pusē bija pirmā, kas savulaik izveidoja savu preču zīmi. No līdzīgām šī atšķiras ar to, ka uzņēmēji paši tai piešķir nevar, zīmi piešķir pašvaldība, tas notiek tradicionālās izstādes - gadatirgus "Izvēlies Piebalgu!" laikā. Turklāt katru gadu preču zīme tiek piešķirta vienam uzņēmumam, tikai vienu reizi tā iedota uzreiz diviem. Jaunpiebalgas apvienības pārvaldes vadītāja Dace Bišere - Valdemiere stāsta, ka, sākot rīkot izstādi - gadatirgu "Izvēlies Piebalgu", itin drīz secināts, ka vajadzīgs arī savs zīmols, ko pašvaldība piešķirtu veiksmīgākajiem uzņēmējiem: "Pirmajos gados šo preču zīmi piešķirām lielajiem uzņēmumiem "Piebalgas alus", "Venden furnitūre", bet pēdējos gados raugāties uz

tiem uzņēmējiem, mājražotājiem, kuri sevi pierādījuši kā spējīgus attīstīties. Pēc sertifikātu par tiesībām lietot preču zīmi "Izvēlies Piebalgu!" piešķirām Madaras Kēniņas dabiskās kosmētikas zīmolam "Aroma Moon". Viņa sāka ar ziepju izgatavošanu, piedāvājumu arvien vairāk paplašināja, sāka produkciju piedāvāt tirdziņos, vadīt meistarklases. Dodam šo zīmolu jaunajiem uzņēmējiem, kuri sevi pierādījuši kā darboties gribošus, uz izaugsmi vērstus."

Visa gada garumā katrs komisijas pārstāvis piefiksē potenciālos zīmes saņēmējus, bet augstā, nākot kopā, rūpīgi tiek izvērtēts katrs kandidāts, līdz komisija vienojas, kuram zīmi piešķirs: "Tikai vienu reizi zīme piešķirta atkārtoti, bet patiesībā tas ir pozitīvi, jo liecina, ka uzņēmējs sekmīgi turpina darboties, ir pamanāms."

"Izvēlies Piebalgu" sertifikāts ir kā apliecinājums, ka uzņēmējs novērtēts, ka pašvaldība vēlas, lai viņš pārstāvētu novadu, lietojot šo zīmolu.

"Ir svarīgi, ka uzņēmēji novērtē iespēju, liek šo zīmolu uz izstrādājumu etiķetēm. Arī man ir prieks redzēt, ka uz kādas produkcijas ir mūsu preču zīme," saka D. Bišere - Valdemiere.

Lai arī jau kādu laiku dzīvojam jaunajā novadā, pārvaldes vadītāja saka, ka zīmola saņēmējus izvēlas Jaunpiebalgas apvienībā. Kā būs tālāk, rādīs laiks, iespējams, plašāka diskusija notiks 2024.gadā, kad preču zīme būs jāpārreģistrē, jo atbilstoši normatīvajiem aktiem reģistrācija derīga desmit gadus. "Ja runājam par Piebalgu kā kultūrvēsturisko novadu, ir svarīgi, lai šis zīmols tiktu saglabāts. Droši vien būs diskusijas, kādam tam būt nākotnē, kādu teritoriju aptvert. Domāju, pareizāk būtu, ja tas attiektos uz visu Piebalgu, lai cilvēki atpazīst, no kurienes nāk konkrēta prece, lai ir piesaiste. Ņemot vērā, ka Piebalga ir spēcīgs zīmols, tāda preču zīme, kas norādītu, ka konkrētais produkts nācis no šī kultūrvēsturiskā novada, būtu tikai vēl viens bonuss," saka D. Bišere - Valdemiere. □

Runājot par kvalitāti, svarīga ir uzticība

2017. gada nogalē tika izstrādāts dizains preču zīmei "Radīts Pārgaujas novadā", un šobrīd to lieto vairāk nekā 20 uzņēmēji, tūrisma pakalpojumu sniedzēji, mājražotāji, amatnieki.

Pārgaujas apvienības pārvaldes tūrisma organizatore Rudīte Vasile stāsta, ka vēsturiskajā Pārgaujas novadā pašvaldībā bija komisija, kas izvērtēja uzņēmēju, mājražotāju pieteikumus preču zīmes izmantošanai: "Vērtējums balstījās uz uzņēmēja reputāciju, produktu un pakalpojumu kvalitāti nevērtējām. Bija svarīgi, lai novada preču zīme reklamētu novadu, un iespēju lietot šo preču zīmi saņēma visi, kuri tai pieteicās."

Radot preču zīmi, tiks uzsvērts, ka lauku teritorijā, kur darbojas mazi uzņēmumi, ikkatrs ražojums vai pakalpojums līdzinās autordarbam, tāpēc zīmolā apzināti iekļauts nevis vārds "ražot", bet gan "radīt", kas liecina par produkcijas veidošanas procesu, tā neatkarotājamību, autorību.

R. Vasile teic, ka uzņēmēji šo zīmi labprāt izmantoja savai produkcijai, pašvaldība izveidoja arī, kā viņi tos sauca, "voblerīšus", ko veikalos lika pie produkcijas, kas ražota vēsturiskajā novadā. Un cilvēki, ejot gar plauktiem, var saprast, ka šī ir vietējā produkcija.

"Pašlak ir nezināmais, ko tālāk, jo pagaidām par šo jautājumu nav diskutēts novada kontekstā," saka R. Vasile. "Man daži uzņēmēji jautājuši, ko darīt, vai jaunās etiķetes var drukāt ar šo pašu logo vai ne. Varbūt jāņem vērds "novads", lai paliek "Radīts Pārgaujā", vai vienkārši lai paliek grafiskā zīme ar rozi, ozollapu un dzērveni, jo cilvēkiem tā patīk. Viņi vēlas piesaisti savai vietai."

Vienmēr bijis jautājums, vai apzīmējums "Pārgauja" sniedz konkrētu informāciju par teritorijas ģeogrāfisko atrašanās vietu. Ja skatāmies Cēsu novada kontekstā, varbūt, bet ārpus tā - noteikti nē.

Sarunā ar R. Vasili pārrunājam, ko īsti nozīmē "vietējā produkcija", un viņa norāda, ka te nav viena vērtējuma: "Protams, var būt, ka viss ir labākajā kārtībā, tas ir kvalitatīvs produkts, gatavots no vietējām izejvielām. Bet var būt situācija, ka tā izgatavošanai ņemtas Ķīnas izejvielas. Vai bāzē nopir-

ka cūkgaļa no Polijas, Beļģijas, jā, tepat uz vietas kūpināta, bet - vai šāds kūpinājums uzskatāms par vietējo produktu? Tas laikam ir filozofisks jautājums, cik liela vērtība ir vietējais produkts. Šāda preču zīme, iespējams, paaugstina vietējo ražotāju, uzņēmēju pašapziņu, ļauj pamanīt citam citu, dod plusu tūrisma, bet jautājums paliek."

Viņa to salīdzina ar "Slow food Straupe" tirdziņu, kur ļoti tiek raudzīts, lai ir produkta izsekojamība, pat tas, kā katrs baro lopus vai zivis zivju audzētāvas.

Piešķirot preču zīmi "Radīts Pārgaujas novadā," neko tādu neprasa, galvenais, lai uzņēmējs, mājražotājs deklarējis novadā.

"Lai ieviestu kādu regulējumu, kontroli, jāizstrādā stingri noteikumi, kā veikt kvalitātes pārbaudi, bet tas var radīt nejadzīgas diskusijas, tāpēc tika lemts, ka piešķirs katram, kurš to vēlēšies," saka R. Vasile.

Laikam jāatzīst, ka "Slow food Straupe" arī ir laba preču zīme, kas veido noteiktu identitāti, tiesa, tā nav viena novada ietvaros. Noteikumi nosaka, ka produkcija top apmēram 50 kilometru rādiusā no tirdziņa, precīzi pārdod ražotāji, kas dzīvo dažādos pagastos.

"Protams, tas ir labs zīmols, cenšamies uzsvērt, ka biedrības biedri ir atpazīstami, identificējami," saka R. Vasile. "Runājot par kvalitāti, manuprāt, svarīgi, ka uzticamies ražotājam, ļaunajam uz viņa godprātību." □

Lappusi sagatavojis
JĀNIS GABRĀNS

Projektu finansē
Mediju atbalsta fonds
no Latvijas valsts
budžeta līdzekļiem

MAF
Mediju atbalsta fonds

Mediju atbalsta fonda ieguldījums no
Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.
Par saturu atbild projekta īstenotājs
izdevniecība SIA "Cēsu Druva".

Diskusijas vēl priekšā

Arī Cēsīs tika apstiprināta preču zīme "Radīts Cēsīs", tas notika neilgi pirms administratīvi teritoriālās reformas, un tā īsti neiedzīvojās. Mēģinājums apkopot vietējo uzņēmēju piedāvājumu bija 2016.gada izdevums "Radīts Cēsīs", kurā iekļauti radošie uzņēmumi, kas darbojas dizaina, modes, mūzikas, radošās izglītības, foto un video, arhitektūras un pilsētvides jomās.

Pirms trim gadiem tikšanās reizēs ar uzņēmējiem pašvaldība rosināja ideju par vienotas preču zīmes radīšanu, kas norādītu, ka konkrētais produkts tapis Cēsīs. Bija vairākas versijas - "Tapis Cēsīs", "Radīts Cēsīs", "Darināts Cēsīs", "Top Cēsīs" -, līdz 2020.gada rudenī domes sēdē apstiprināja zīmolu "Radīts Cēsīs" un tika izsludināts aicinājums uzņēmējiem pieteikties. Preču zīmi varēja saņemt produktiem un pakalpojumiem, ja

uzņēmējs saimniecisko darbību veic Cēsu novada teritorijā vai vismaz viena ar produktu vai pakalpojumu saistītā ražošanas vai sniegšanas vieta atrodas Cēsu novada teritorijā; ja produkta ražošanas vai pakalpojuma nodrošināšanas procesā 50% nodarbināto ir Cēsu novada iedzīvotāji, ja uzņēmumā darbinieku skaits ir vairāk nekā trīs. Svarīgi, lai produkts vai pakalpojums radītu pievienoto vērtību novadam.

Taču nāca reforma ar dažādām izmaiņām, pārmaiņām, un tagad virzība ir apstājusies. Preču zīme joprojām ir aktīva, uzņēmēji to lieto, taču tiek arī domāts par vienotu zīmolu visam novadam. Novada pašvaldības Attīstības pārvaldes Uzņēmējdarbības nodaļas vadītāja Zelma Mičule saka: "Šis process ir ceļa sākumā. Jāsaprot, kādi ir ieguvumi uzņēmējiem, pašvaldībai, tūrisma. Svarīgi izdiskutēt ar uzņēmējiem, uzzināt viņu domas, redzējumu šajā

jautājumā. Ļoti būtiska ir sadarbība ar tirdzniecības vietām, lai produkti ar zīmolu "Ražots Cēsu novadā" būtu kopējā stendā, lai nepazūd starp pārējiem."

Viņa arī uzsver, ka esošās lokālās preču zīmes paliks lietošanā, jo kļuvušas atpazīstamas, uzņēmēji tās lieto: "Ir skaidrs, ka preču zīmes ir svarīgas, tāpēc tās jā saglabā."

Tātad novadā reizē varētu izmantot divas preču zīmes: "Ražots Cēsu novadā" un kāda no lokālajām. Taču vēl ir tādas kā "Novada garša", "Kvalitatīvs produkts" jeb "Zaļā karofīte", "Latvijas produkts", iespējams, vēl kāda. Bijušas runas par vienotu zīmolu Vidzemē. Tad rodas jautājums, vai tas nebūs pārāk raibi, vai pircējs neapjūks preču zīmju klāstā.

Un vēl, domājot par vienotu novada preču zīmi, tai droši vien vajadzētu sasaukties ar novada zīmolu, tūrisma identitāti, lai uzreiz būtu saprotama piedērbība. □